

JEFFREY EUGENIDES

Intriga matrimonială

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2021

Jeffrey Eugenides, *The Marriage Plot*
Copyright © 2011 by Jeffrey Eugenides
All rights reserved

© 2011, 2021 by Editura POLIROM, pentru traducerea în
limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © iStockphoto.com/yoglimogli

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

EUGENIDES, JEFFREY

Intriga matrimonială / Jeffrey Eugenides; trad. din
lb. engleză și note de Dana Crăciun. – Ed. a 2-a. – Iași:
Polirom, 2021

ISBN: 978-973-46-8405-2

I. Crăciun, Dana (trad.; note)

821.111

Printed in ROMANIA

Cuprins

Un nebun îndrăgostit	9
Pelerini	181
O mișcare genială.....	313
Adormit întru Domnul.....	401
Iar uneori se întristau.....	445
Trusa de urgență a burlăciței.....	517
<i>Mulțumiri</i>	547

De îndată ce Claire puse cartea jos și se duse în bucătărie, Mitchell îi aruncă o privire lui Larry.

— „Bună, scumpule“? șopti el.

Larry îi răspunse cu o privire indiferentă.

Era dureros de clar că, dacă Mitchell n-ar fi fost acolo, Claire n-ar fi făcut cafea. Dacă Larry și Claire ar fi fost singuri, ar fi tras o partidă de sex în cinstea revederii. În alte condiții Mitchell s-ar fi făcut nevăzut. Dar nu știa pe nimeni la Paris și n-avea unde să meargă.

Voia să deranjeze cât mai puțin, așa că se întoarse și se uită pe fereastră.

Pe moment lucrurile se îmbunătățiră. Geamul dădea spre un peisaj cu acoperișuri și balcoane gri-porumbel, fiecare cu același ghiveci crăpat și aceeași pisică adormită. Era ca și când întregul Paris consimțise să adopte un unic stil minimalist. Vecinii făceau tot ce puteau pentru a respecta standardele, ceea ce nu era ușor, deoarece idealul franțuzesc nu era definit la fel de clar ca verdele și aspectul îngrijit ale gazonului american, reprezentând mai degrabă o stare de neglijență pitorească. Era nevoie de curaj pentru a lăsa lucrurile într-o asemenea paragină încântătoare.

Întorcându-se dinspre fereastră, Mitchell se uită de jur împrejur și observă ceva îngrijorător: n-avea unde dormi. La venirea nopții Claire și Larry se vor sui în singurul pat disponibil, iar Mitchell va trebui să-și întindă sacul de dormit alături, pe podea. Vor stinge luminile. De îndată ce-l vor crede adormit, vor începe să-și facă de cap și, preț de cel puțin o oră, Mitchell va trebui să asculte cum și-o punea prietenul lui, la nici doi metri distanță.

Luă *Noile curente în feminismul francez* de pe masa din apropiere.

Pe coperta sobră era înșirată un regiment de nume. Julia Kristeva. Hélène Cixous. Kate Millett. La facultate Mitchell văzuse multe fete care citeau

cartea, dar niciodată un băiat. Nici măcar Larry, care era micuț și era sensibil la toate chestiile franțuzești, n-o citise.

Brusc, Claire îi strigă entuziasmată:

— Ador cartea asta!

Veni radiind dinspre bucătărie și i-o luă din mână.

— Ai citit-o?

— Tocmai mă uitam la ea.

— O citesc pentru cursul pe care-l fac. Tocmai am terminat eseul Juliei Kristeva.

Deschise cartea și începu să o răsfoiască. Părul îi căzu peste față și tînăra și-l dădu iritată la o parte.

— Am citit o grămadă de chestii despre trup și felul cum trupul a fost întotdeauna asociat cu femininul. Așa că e interesant de observat că în religia occidentală trupul e întotdeauna perceput ca păcătos. Trebuie să-l mortifici și să-l transcenzi. Dar Kristeva susține că trebuie să reconsiderăm trupul, mai ales pe cel matern. Ea e de fapt o lacaniană, dar nu e de acord cu ideea lui Lacan că limbajul și semnificația își au originea în teama de castrare. Dacă așa ar sta lucrurile, am fi cu toții psihotici.

Ca și Larry, Claire era blondă cu ochi albaștri și evreică. Dar dacă Larry avea părinți laici, care nu mai mergeau la templu nici măcar de marile sărbători și care, de Seder, în loc de *afikoman* mîncau o prăjitură Twinkie (dintr-o copilărie petrecută cu cîțiva ani în urmă, devenind în chip pervers o tradiție în sine), părinții lui Claire erau evrei ortodocși, care trăiau după litera legii străvechi. Pentru ca să fie totul cușer, casa lor uriașă din Scarsdale avea nu două seturi de farfurii, ci două bucătării. Uneori menajera uita să lase luminile aprinse sîmbăta și atunci familia stătea pe întuneric. Odată fratele mai mic al lui Claire fusese dus de urgență la spital într-o ambulanță

(înțelepciunea talmudică spunînd că o urgență medicală era exceptată de la interdicția de a merge cu mașina de sabbat). Însă domnul și doamna Schwartz refuzaseră să-și însoțească fiul, care se zvîrcolea de durere, și porniseră spre spital pe jos, înnebuniți de îngrijorare.

— Chestia cu iudaismul și creștinismul, spuse Claire, precum și cu aproape toate religiile mono-teiste, este că sînt patriarhale. Bărbații au inventat religiile acestea. Așa că ghici ce-i Dumnezeu? Bărbat.

— Ai grijă, Claire, zise Larry. Mitchell a terminat Teologia.

Claire se strîmbă și spuse:

— Vai de mine!

— Hai să-ți spun ce-am învățat eu la teologie, zise Mitchell, zîmbind ușor. Dacă-i citești pe mistici sau orice fel de teologie decentă – fie ea catolică, protestantă sau cabalistică –, toate sînt de acord că Dumnezeu e dincolo de orice concept sau categorie umane. De aceea Moise nu-l poate privi pe Iahve. De aceea în iudaism nu poți nici măcar să pronunți numele lui Dumnezeu. Minte omenească nu poate concepe ce e Dumnezeu. Dumnezeu n-are sex sau altceva de genul ăsta.

— Atunci de ce în Capela Sixtină arată ca un bărbat cu barbă lungă și albă?

— Pentru că asta le place maselor.

— Maselor?

— Unii oameni au nevoie de o imagine. Orice mare religie trebuie să fie primitoare. Iar ca să fii primitor, trebuie să accepți diferite grade de rafinament.

— Parcă ești tata. De cîte ori îi spun cît de sexist e iudaismul, îmi spune că-i o tradiție. Fiindcă e o tradiție, înseamnă că-i bună. Trebuie s-o accepți.

— Nu asta vreau eu să spun. Ce spun eu e că pentru unii oameni tradiția e bună. Pentru alții

nu-i atât de importantă. Unii cred că Dumnezeu se arată prin istorie, alții că revelația e progresivă, că regulile sau interpretarea s-ar putea schimba în timp.

— Întreaga idee de revelație e o tîmpenie și e teleologică.

Fără îndoială că în camera de zi, din Scarsdale, plină de Chagall, în confruntările cu tatăl ei Claire adoptase aceeași postură ca și acum: picioarele depărtate, mâinile pe șolduri, trunchiul aplecat puțin în față. Deși îl irita, Mitchell era și impresionat – cum probabil că fusese și domnul Schwartz în discuțiile lor – de forța voinței lui Claire.

Își dădu seama că ea aștepta un răspuns, așa că zise:

— Cum adică tîmpenie?

— Toată ideea asta cu Dumnezeu care se revelează prin istorie e prostească. Evreii construiesc templul. Apoi templul este distrus. Așa că evreii trebuie să-l construiască din nou ca să apară Mesia? Ideea că Dumnezeu stă și-așteaptă să se întîmple varii chestii – ca și cum, dacă ar exista cu adevărat, lui Dumnezeu i-ar păsa ce fac oamenii – e total antropocentrică și teribil, teribil de masculină! Înainte de inventarea religiilor patriarhale, oamenii venerau Zeița. Au făcut-o babilonienii, au făcut-o și etruscii. Cultul Zeiței era organic și ecologic și se centra pe ciclul naturii, spre deosebire de iudaism și creștinism, care nu vor decît să impună legea și să prade pămîntul.

Mitchell privi spre Larry și văzu că dădea aprobator din cap. Probabil că și Mitchell ar fi dat din cap dacă Claire ar fi fost prietena lui, dar Larry părea sincer interesat de Zeița babilonienilor.

— Dacă îți displace ideea unui Dumnezeu masculin, îi zise Mitchell lui Claire, ce rost are să-l înlocuiești cu unul feminin? De ce să nu scapi de tot conceptul, de genul divinității?

— Pentru că ea *are* un gen. Are. Deja. Știi ce e *mikva*¹?

Se întoarse spre Larry.

— Știe ce e *mikva*?

— Știu ce e *mikva*, răspunse Mitchell.

— OK, deci mama se duce la *mikva* în fiecare lună după ciclu, da? Ca să se curețe. Să se curețe de ce? De capacitatea de a da naștere? De a crea viață? Au transformat cea mai mare putere pe care-o are o femeie în ceva rușinos.

— Sînt de acord cu tine, e absurd.

— Dar nu despre *mikva* e vorba. În forma sa instituționalizată, întreaga religie occidentală se definește prin faptul că le spune femeilor că sînt inferioare, murdare și subordonate bărbaților. Iar dacă tu chiar crezi în chestiile astea, nu știu ce să spun.

— Nu ești la ciclu acum, nu-i așa? zise Mitchell. Fața expresivă a lui Claire îngheță.

— Nu pot să cred c-ai spus asta, zise ea.

— Glumeam, îi răspunse Mitchell.

Fața lui Claire luă foc.

— Ceva mai sexist nici nu puteai să spui!

— *Glumeam doar*, repetă Mitchell cu o voce gîtuită.

— Trebuie să te obișnuiești cu Mitchell, zise Larry. E un gust care se dobîndește.

— Sînt de acord cu tine! încercă Mitchell din nou cu Claire, dar cu cît protesta mai mult, cu atît tonul îi suna mai nesincer, așa că în cele din urmă tăcu.

Ziua avea și o parte bună: cum pentru Larry și Mitchell era miezul nopții, nu exista nici un motiv să nu se apuce imediat de băut. Începutul după-amiezii îi găsi în grădinile Luxembourg,

1. Baie rituală de purificare pe care o fac evreii ortodocși în anumite ocazii, cum ar fi înainte de sabbat sau – în cazul femeilor – după încheierea ciclului menstrual.

împărțind o sticlă cu vin de masă. Cerul se înno-
rase și arunca o lumină cenușie, tăioasă, asupra
florilor și aleilor cu pietriș gălbui. Niște bătrâni
jucau *pétanque* undeva în apropiere, îndoindu-se
de genunchi și aruncînd bilele argintii din vârful
degetelor. Bilele scoteau un clinchet plăcut cînd
se loveau una de alta. Sunetul unei pensii satis-
făcătoare, social-democrate.

Claire se schimbase într-o rochie de vară și
o pereche de sandale. Nu se epila pe picioare și
părul de pe ele îi era blond și fin, rărindu-i-se pe
coapse. Părea să-l fi iertat pe Mitchell. El, la rîndul
lui, se străduia din răspuțeri să se facă plăcut.

Sub influența vinului, Mitchell începu să se
simtă mai fericit, iar efectul diferenței de fus orar
se atenuă temporar. O porniră pe jos înspre Sena,
trecînd pe lîngă Luvru și grădinile Tuileries. Mun-
citorii de la salubritate măturau parcurile și bordu-
rile, îmbrăcați în uniforme incredibil de curate.

Larry zise că vrea să gătească la cină, iar
Claire, care nu se mai simțea obligată să mănînce
cușer, îi duse la o piață în aer liber de lîngă apar-
tamentul ei. Larry se repezi printre tarabe, sor-
bind din ochi legumele și adulmecînd brînzeturile.
Cumpără morcovi, fenicul și cartofi și conversă
cu țărani. Standul cu carne de pasăre îl făcu
să se oprească și să-și ducă o mîină la piept.

— O, Doamne, *poularde de Bresse*! Asta fac
diseară!

Cînd reveniră în apartamentul lui Claire, Larry
despachetă puiul cu o fluturare extravagantă din
mîină.

— *Poulet bleu*. Vezi? Au picioarele astea albas-
tre. Așa-ți dai seama că sînt din Bresse. Făceam
din ăștia la rotisor în restaurantul unde-am lucrat.
Sînt fantastici.

Se puse pe treabă în bucătăria micuță, tăind,
sărînd și topind unt, cu trei tigăi pe aragaz în
același timp.